

praktično vrednost pa ima končni podatek, ki navaja naslov in eventualno telefonsko številko. Podatki so leksikalno sžeti in v splošnem, kolikor jih moremo kontrolirati, točni. Kjer pri važnih osebah ni bilo mogoče dobiti zaželenih podatkov, se navaja vsaj ime in naslov.

Za Slovenijo je izbor vsekakor močno nepopoln, posebno izmed umetnikov in kulturnih delavcev jih manjka več, ki bi spadali v okvir te knjige. Bolje so zastopane osebnosti, ki so v javnih službah in so njih imena po običajnih adresarjih, podatki o njih pa po uradnih evidencah lažje dostopni. Frst.

Iz tujih literatur

Nemško slovstvo

Russische Filmkunst. Vorwort von Alfred Kerz. Berlin, 1927.

Ko je v povojni krizi evropski film predvsem radi gmotnih razmer pričel hirati, je ameriški business podrl še mlado in šibko stavbo te nove umetnosti in pokopal pod seboj vse njene lepe uspehe. Hollywood, to svetovno filmsko središče, si je za ameriške duhovne analfabete prikrojil na živem platnu novo »commedio dell' arte«, izločil je človeka in si ustvaril tip: Pantalone, Harlekin in Colombine, ki jim pravijo Charlie Chaplin, Harold Lloyd in Mary Pickford. Vse lepe nade, ki jih je moderna kultura stavila v filmsko umetnost, so se zrušile. Tako duši ameriška filmska obrt že več let vso Evropo, preplavila je vsa njena kino-gledišča s hrupnimi predstavami, ki s tehnično in scenično skoraj nedosegljivim aparatom zakrivajo vso vsebinsko in umetniško plitvost dram, burk in pustolovščin. Edini Nemci so se z lastnim delom uspešno upirali importirani posurovelosti made in U. S. A., dokler ni ameriški kapital sluteč nevarnega tekmeča, zlomil še ta zadnji odpor.

Tu nam je prinesel nepričakovano rešitev — ruski film. Naše oko je zazrlo, stisnjeno v dveurni ples senc in luči, dramo človeka v vsej njeni preprosti umetniški resničnosti in veličini. Iz gledišča, ki ga je ustvaril Stanislavski Rusiji in Evropi, vre ta sila ruskega filma, ki bo prerodila temelje evropske filmske umetnosti in jo osvobodila ameriškega ponižujočega rokodelstva. In ker je zrastle iz gledišča, to je iz umetnosti, ruski film ne pregnetuje resničnosti, ampak jo zreali, zato ni več film, ampak resničnost sama, brez »kiča«, brez »narejenosti«. Ni mu treba pozabiti parketa, še spomnil se ni nanj. Rusi ustvarjajo v filmu, kakor pravi paradokso Kerz, »die Wirklichkeit phantastisch wahrhaft und die Phantastik wahrhaft wirklich«. Oni ne postavljajo svojih mas pred lečo, iznenadijo jih kot odkritje življenja. In vse je plastično strnjeno v čudovite slike: od sanj do groze, od groteske do svečanosti, od tragike naroda do usode najmanjšega, od bolesti zrušenega srca do smehljaja otrok. Odtod topla luč pristne lepote, ki ti zasije s platna. — Od premnogih slik, ki jih je Kerz izbral iz 28 filmov, omenjam le »Junaka našega časa«, »Križarko Potemkin«, »Stavko«, »Plasč«, »Medvedjo svatbo«, »Ivana Groznega«, »Harem v Buhari«, »Čoln smrti« in »Mater«. Alojzij Res.

Italijansko slovstvo

Scrittori jugoslavi. Vol. II. Casa editrice »Parnaso«, Trieste, 1927. Str. 210. Cena: L 15-50.

V zbirki »Collezione di litterature slave«, ki izhaja v Trstu in je v njej bil objavljen prevod Cankarjevega Hlapca Jerneja kot prvi zvezek, je preteklo leto izšel drugi snopič in prinesel — izpod peresa znanega poznavavca Jugoslovanov, g. Umberta Urbanaz-Urbanija — 15 življenjepisnih črtic, in sicer devet srbskih ter šest hrvatskih pesnikov, pisateljev in kritikov. Tretji snopič, ki ga isti g. U. U. v Trstu pripravlja, bo predstavil Italiji nekaj slovenskih književnikov. Kateri bodo to, še ne vemo; če naj sodimo po II. snopiču, bosta izmed starejših morda komaj Prešeren in Jenko prišla v poštev (v II. snopiču sta samo Petar II. Petrovič Njegoš in Branko Radičević izmed starejšega rodu sprejeta v zbirko), vsi drugi bodo pač iz naše moderne, in še izmed teh le tisti, ki jih bo g. U. U. po svojem čutu in okusu smatral za najboljše predstavitelje našega sedanjega slovstvenega življenja. Izmed Srbov govori — razen o omenjenih dveh — samo o Branislavu Nušiću, M. Rakiću, J. Dučiću, Sv. Štefanoviću, B. Stankoviću, Milici Jančevići ter Jeli Spiridonović-Savićevi; izmed Hrvatov je sprejel v zbirko samo: S. St. Kranjčevića, Iva Vojnovića, Vl. Nazorja, M. Begovića, I. Andrića ter A. Petrovića. Po kakšnem kriteriju se je ravnal? Pri Srbih — kakor dobro ugotavlja urednik Hrv. Prosvjete, 1927, str. 174 nsl. — po estetskem, pri Hrvatih pa tudi po odnosu dotičnih pisateljev do Italije (t. j. ker je v njih delu viden vpliv italijanske kulture).

Ker g. U. U. res vsestransko preštudira svojega izbranca in pove o njem marsikaj, česar niti domača kritika ni videla, zlasti pa, ker zna tako toplo pisati in tako spretno približati tujerodnega pisca svojim rojakom, da je v tem lahko vzor vsem, ki pišejo o tujih slovstvenikih, zato bomo Slovenci s posebnim zanimanjem pričakovali tretji snopič njegovih scrittori jugoslavi.

Isti g. U. U. je prepesnil drobno lirsko-epsko pesnivet gospe Jele Spiridonović-Savićeve »Pergamene di frate Strattonico« (Trieste, 1927), ki nam več pove o notranjem življenju pravoslavnihih menihov (zlasti sv. Save!) v raznih samostanih Srbije in na gori Atosu kakor pa debele knjige učenih bogoslovcev. Je to prava verska poezija, nekak srbski »Dreizehnlinden«. J. D.

Giulio Lorenzetti: Venezia e il suo e tuario. Bestetti & Tumminelli, Venezia - Milano, 1927.

Napačno je mnenje, ki je razširjeno tudi pri nas, da je človeku dovolj, če si ogleda v Benetkah Markov trg, baziliko in doževo palačo. Malokateri ve, da hrani Scuola S. Rocco največje bogastvo Tintoretovih del, da so v privatnih palačah zakladi umetnin, da so imeli Dalmatinci svoje društvo »S. Giorgio degli Schiavoni«, s svojo cerkvijo, ki jo je okrasil Carpaccio. Tem in vsem, ki si hočejo dobro ogledati Benetke, bo to nekoliko preobširno (971 strani), a vendar priročno delo izredno dobro došlo. V uvodu podaja Lorenzetti izčrpen pregled politične, kulturne in umetnostne zgodovine Benetk, razdelil si je nato vso tvarino na dvanajst pregledovanj mesta, opremil vsako posebej s prepotrebno grafično karto in s številnimi reprodukcijami. Alojzij Res.